

Llum vol dir ombra

Jaume Rosselló Mir

849.915
RCS

Col·lecció Poesia de Paper

66

Llum vol dir ombra

Jaume Rosselló Mir

Palma, 1998

UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS

5105029654

Col·lecció Poesia de Paper

66

Llum vol dir ombra

Jaume Rosselló Mir

Palma, 1998

© del text: l'autor, 1998

© de l'edició: Caixa de Balears «Sa Nostra» i Universitat de les Illes Balears, 1998

Directors de la col·lecció: Francisco J. Díaz de Castro, Perfecto Cuadrado i Albert Ribas

Disseny: Jaume Falconer

Edició: Universitat de les Illes Balears. Servei de Publicacions i Intercanvi Científic. Campus universitari. Cra. de Valldemossa, km 7.5. 07071 Palma

Impressió: Taller Gràfic Ramon. Carrer de Jaume Balmes, 39 i 43. 07004 Palma

DL: PM/ 2030-1997

Jaume Rosselló Mir (Palma, 1963), és esporlerí d'ànim, vivència i avior. L'any 1988 es llicencià en Filosofia i Lletres, secció Psicologia, per la Universitat de les Illes Balears, on actualment hi imparteix docència. Ha publicat *Tuvo el silencio voz de campanas* (1986), *Vint poemes previs* (1992), *L'avenc* (1994) -una tria antològica que correspon a tres llibres distints: *De flabiols, llampades i exterminis* (1988), *L'avenc* (1989) i *Cent poemes curts debades* (1991)- i, gairebé alhora que aquest Poesia de Paper, *Avatars de la fosca* (1998), que forma part de la col.lecció "Veus Baixes", de la binissalemera editorial Di7.

Fou fundador i co-director de la revista literària *Escalbruix* (1987-1993) i un dels impulsors de les desaparegudes *Edicions de la Riba* (1988-1992), en el si de les quals dirigí la col.lecció *Pa d'or* de poesia. Ha col.laborat a l'antologia *Poetes a L'Havanna* (1992) i a les revistes *Teara*, *Lluc*, *Pandrossou*, *Por*, *Reduccions*, etc.

En aquesta selecció també hi apareix algun poema de dos reculls inèdits: *Poemes d'interludi: psicopoemari* i, encara per enllestir, *Sobreviure al Badaluc* (títol provisional).

*“Guarda’t de la llum que fa l’estança més balmada; no et giris; no fos cas
que una ombra s’aixequés darrera el teu setial per dominar-te”*

Rainer Maria Rilke.

*Perquè fou tot de llum el teu principi,
Margalida.*

ELLA, LA TERRA, ELS HOMES I LES BUTXAQUES

Anit,

dins aquest ventre que en dic meu
perquè conec la inflor i les bavarades,
trabucaren els set inferns.

I el món: foc, flama i caliu
 fum, agonia i cendra.

Tenc al pols la tremolor de l'home.
L'home que sent la por com una heura,
que s'enfila amunt i abaix s'arrela,
i li ofega les hores altrament tranquil·les
d'un últim capvespre per morir tot sol.

Sé el que s'ha de saber
de terres, dones i paraules.
I sent la nuesa de saber-ho
quan pertoca l'oblit i el comiat.

Em resta encara
(sort la meva)
una faula aplegada a la butxaca.

Quan el món sigui només la pols
o el forat d'un corc a la finestra obaga,
¿s'hauran corcat també ella i la terra?
i els homes?
i les butxaques?

(De *L'avenc*)

L'AVENC

*"Right and left everything has died away...
We diverge more and more the older we get,
until in the end we are completely alone"*

Arthur Schopenhauer

Tranquil, amic.

D'aquí estant,
en aquest freu genegadís on ploram la joventesa,
mai no ens mancarà una gepa acollidora,
ni un raconet tebi on estotjar les peganyes i el plor
que la nit —que, com la mort, arriba sempre en punt—
ens porta del fred etern de sa fondària.

També hi haurà, ben segur,
mans rudes i ventres blanquinosos
que ens guariran de tot mal
les manyuclades filoses de la vida.

Tranquil, amic.
(Resta tranquil).

Tots aquells deliris fressats de quan la colla
tampoc en tendrien de sentit, enguany,
suara i assuquí,
on ja no som els que fórem.

Tanmateix, jo també us enyor,
encara que eixa recança em serveix tan sols
—quan de res no resta sinó el desert o una necrològica—
per esser procliu a malparir poemes,
malgarbats i geperuts,
o per entelar amb l'alè els miralls ròncs,
mirandes on cal veure envellir
la dona que ens féu estimar per primer cop:

Quin bellveure de fullaca i mirandelles!

Tranquil, amic.
(Parteix tranquil).

Restarà sempre la nostra història de veïnatge,
les converses amarantines a mitjanit,
l'alcohol coratjut de les matinades,
la bulla i el sexe tèrbol,
la set d'aigua
o la son immensa,
el tremolor adesiara,
el despertar mandrós amb un Pachelbel no gaire dominical
els ulls feixucs i tacats de cendra
rera les oportunitatíssimes ulleres negres.

Restarà, a més a més,
la coïtja polsegosa dels dies que passen falagueríssims,

la remor del contrabaix que sembla més un cor famelenc
o la benaurança del somni manllevat a la memòria.

Tranquil, amic meu.
(Desfés-te tranquil de la membrança).

Com cal romandre a pler després de la disbauxa
—o de desfer l'amor amb l'engonal capficat—
cal sentir grinyolar la mort
rera el silenci modulat de les estones,
tot capgirant cada peça
d'aquest estúpid trencaclosques.

(De *L'avenc*)

PLUJA AL PUIG DE RANDA

*Senyor Déus, pluja,
que Ramon s'huja
car lo mal puja!*
Ramon Llull

Plou

i la nit enclou la cel.la humida.

Voldria obrir les finestres porugues
i rebre la boira i el llamp,
el ruixat, la tramuntana.

Voldria, aleshores,
sentir la rampa del fred a l'esquena adormissada,
veure'm les mans blaves sobre el paper remull,
les paraules netes o esvaïdes
i el front ferit per l'aixabuc.

Llavors podria remugar de bell nou,
assuquí,
amb el món aferrat a la carn viva,
com parlant baixet amb els nous hostes
o pregant per tu a un déu extint.

Plou.
I, defora,
la nit és una mèrlera amb el bec postís de cendra.

Endebades cerc,
al mirall xaruc de la cambra
la teva imatge casolana.
Ara tot són agonies.

Em mir
i no em conec la fesomia
que fa ganyotes dins els espills
com si hagués perdut de cop i volta
l'eima difícil del somriure.

Plou.
I, defora,
el bec ombrívol de la nit
torna a batre el finestram.

(De *L'avenc*)

VOLATINA SÀVIA

Quan em vegis macilent i aspriu, estimada,
no et fixis en el neguit
que sembla esbucar-me el front sobre el somriure.

No pensis, com sé que ho fas,
aquest devessall caòtic d'udols i paraules,
sojorn perfecte del seny errat.

Ni creguis viure una mort
o sentir-ne al voltant son averany
—perquè eixa mort no es viu
ni respon a cap oracle—.

Fuig.
Aixecat.
Gira el cap i alça el vol.
I puja sense por, a l'aguait,
volta que volta la volta ingràvida del cel.

Llavors espera,
ratllant de cercles
l'instant centrípet de la tornada.

(De *L'avenc*)

Voldria tenir l'eima

d'esculpir dones de sal,
cossos de ventres buits
on vessar-hi la llavor
sense passar cap pena
de reproduir-me.

(De *Cent poemes curts debades*)

Al capdavall,

ja ho veus,
a l'atlas de ma vida
no hi trobares
la teva geografia.

(De *Cent poemes curts debades*)

UN POEMA EN EL LLINDAR

“Tocar la teva pell i tot d’una enyorar-te.”

Miquel Àngel Riera

“... mai sabia

si així o així deçà dir-te: «M’estimes?»

o estimar-te d’un cop i sense tu.”

Jaume Vidal i Alcover

Tot això:

El que t’ha conegut d’aprop
i encara serva amb molta cura
el flaïre sibil·lí de ta presència.
El que s’ha estremit primer una mica
amb la lenta onada de l’alè
que pertot et mena i t’agombola,
i ha tremolat llavors amb força
tot sentint l’esclat, el terratrèmol,
l’impacte colpidor d’aquests llavis tan crus
que enarbores com un tro o un foc rebel,
a voltes com una ofrena.

Tot el que ara cerca debades
el risc d’una pell que és un miracle,
la pell bruna que just parla
quan tu no ho fas o te n’amagues.

I crees aquest silenci que et retrata,
aquest besllum que ensordeix un món
on tot és viu i frissa,
i corre rabent, i es desboca,
i clama llavors amb enormes paraules
el que la veu no sap dir encara.

Tot el que amb aquest silenci humit i espès,
humiteja i s'espesseix, i sembla saba,
i torna fosc i s'il·lumina amb ànsia rabiüda,
escarnint el tornassol on cova i vessa
la dona immensa que dins l'esguard
sempre et sobreviu en el deliri.

Tot el que sap, de tu,
la singular passió per la mar i la ingravidesa,
pel que és breu i falaguer, per la flor blanca.
Tot el que et coneix
el fàcil instint per la rialla,
el gest greu massa sever,
el transcaltiu, la mirada visionària,
i aqueixa natural tendència a la malenconia.

Això que ara em sembla tan aliè,
tan mudat de carn i de desfici,
això que jo record patir com el meu cos,
i talment anomenar-lo.

que algun indici somort
em permet endevinar
com un posat que m'era propi.

Tot això que n'és de tu
només l'estricta conseqüència:

Què seria si no fos
el rastre que m'has deixat
perquè vagi fent camí
pels camins de la recança?

SINESTÈSIA

“Oigo pasos (...) - La escalera se va dibujando en la oreja...”

Julio Cortázar.

*A Margalida H. Vives,
amb tots els sentits.*

Si em deixassis

pintaria la teva veu esdrúixola,
xiulania de cor els matisos
que prenien amb l'ànima certs àmbits,
secrets de goig en el teu cos.

O podria, si volguessis,
palpar acuradament la imatge tèrbola,
escriure en vers l'esclat final,
escriu-dassart-te la *foto-finish*
d'això que en deies —i t'agradava—
el nostre món.

(De Poemes d'interludi: psicopoemari, inèdit)

MOMENTS

In memoriam Miquel Àngel Riera.

Hi ha moments com un buf, com un ai o com un corc.

Són desitjos, terrossos, llosques,
viatges, ombres, papers,
noms, àlgebres, falenes,
vespres, oratges, pipelles,
flaires, al.lotes, sermons.

Hi ha moments com a punyides que no arriben a doldre,
com alens espessos que no entelen un trist mirall.

Són cavalls, trabucs, rabasses,
castells, malucs, ganivetades,
països, dones, impactes,
batuts, tatxes, alzines,
vergues, gargalls, calabruix.

Hi ha moments primets que xiulen.
Hi ha moments rotunds que ressonen i esclafen.

Hi ha moments com la mort.

(D'Avatars de la fosca)

FOSCA I BESLLUM

*“Entre le jour
et la nuit
j’hésite”*
Jean Tardieu.

Ara que ja som al llindar de tot,
ultrapassat el batiport estret de la trentena,
fosca i besllum són incerteses
i, dolorosament, se'm clava el caire
del portal ferest al bell mig
dels ulls o dels testicles.

Res no és debades sinó el dubte
que ara em paralitza l'enyor i l'envestida,
i tampoc no em surt el crit enorme que voldria
perquè creix i tot d'una se'm mor
a l'arrel sagnant de les carnadures.

Tu ja no hi ets
i jo pentura hi som debades.

Ja ho saps:
Sia quina sia la passa propera,
encara a recer de l'últim llindar,
sé que tendré un nord ben nou de trinca,
però un sol instant a lloure per poder partir aviat.

Ja ho veus:
És com dur la sang empesa
per un rellotge que frisa
però no mou encara una dent, ni un mecanisme,
ni pot voltar una busca maleïda:

tot sembla esperar un temps
en què l'instant deixi d'esser-ho,
quan el rellotge torni a transcórrer
i ens retorni la puta quimera d'un futur
on es conjuri a la fi aquest desfici del téntol.

(D' *Avatars de la fosca*)

CONTINENTS

Vull regalar-te un t'estim dins un didal,
un didal dins una xicra,
una xicra en un pitxer,
un pitxer dins un poal,
un poal en un ribell,
un ribell dins aquest cossi
enorme de paraules buides
que bastim sempre per dir-nos
tendrament

there's no future.

(D'Avatars de la fosca)

L'ESTRATÈGIA DEL CRIT

Cridar el teu nom

ben fort, i venga repetir-lo!,
és just un ardit ecolàlic,
una estratègia més -una altra-
per esvair-me fugaçment
aquest dubte tan agre
sobre si tens o no tens
—a més d'un nom—
un passat tangible, un raspall de dents, una anatomia;
sobre si et saps o no a tu mateixa
si et palpes la maleïda carn fugissera,
si t'estremeixes quan sents el temps com passa
i, lentament, t'esfilagarsa.

(D'Avatars de la fosca)

EL DARRER GLOP

No entenc perquè en aquests moments
de quines hores són aquestes
hi ha tanta gent que riu
de tanta gent que riu.

Davant mi la copa és buida:
colpeix el ventre lluent
d'aquesta copa desolada,
més buida que mai.

Dius que és tard.
Aplegues.

Tu creus que te'n vas a mitges
—com qui diu bona nit si et colgues—
escolant-te com si fos de coa d'ull.

Tanmateix, dius adéu gola endins,
en un darrer glop
que fa forat i tapa.

(D'Avatars de la fosca)

ESDEVENIR SUCCEDANI (Manual d'instruccions per a l'usuari novell)

*"En un glop de memòria
l'enyor de la vida viscuda
i el deler pel moment que s'acosta
rere cada moment"*
Carles Duarte.

*A na Goiko
(Get it while you can).*

Cal pensar una mica en primer lloc
—i repensar-s'ho fredament des de l'esguard del cer—.
Renunciar a romandre, acceptar-se imperdurable,
tenir present que tot s'acaba quan s'acaba tot.

Llavors és més fàcil voler viure frisant, existir corrents,
passar d'amagatotis, jugant a tocar mare amb la membrança,
lluïtant amb el geni curt contra la lentitud extrema
que ens cal patir per esfondrar certes memòries.

Pensar que és fàcil colcar el trot rabent del temps
com un genet mig foll que, assedegat de vida,
sempre pot obviar la llegenda de foc
que li cisella el front sense aturall.

Que li socarrima el son falagueríssim
amb la fervor d'un nom encès en un ressó

que a mitja veu li diu —i tot d'una torna a dir-li—
el terrible cansanci del cos i de les eugues.

No hi valen enllàs ni suares.
S'ha de creure fermament just —ara i aquí—
aquest espai, el temps aquest,
la velocitat que duim perquè ens pertoca.

Cal saber obsessivament que es vol —i no tenir-ho—
instal·lar un rictus que somrigui de bromes
desfer-se del record i memoritzar amb el fetge,
romandre a mig camí, entre el seny i la víscera,

allà on l'oblit és un joc tan còmode
que als que ja no hi són
—i un dia hi foren—
pot arribar a semblar-lis insultant.

Cal aprendre a renunciar amb el call
sense sentir ferida en la renúncia
com si es visqués la carn i la sang
en la carn i la sang d'un altre.

I covar amatents cada forat
atorgant-li escalfor i recer
fins que un jorn fredolec i cru
ens neixi orfe el gran buit.

Aleshores, cal criar-lo a consciència
com qui nodreix un cranc bell i voraç
que enclou amb lentes mordales
el pit donzell de l'estimada.

Per distreure'ns de la fugacitat necessària
cal prendre mides del buit periòdicament
calculant-li el diàmetre i la feixugor
i apuntant amb molta cura cada canvi
al tros de carn que ens va de l'escrot a la fel.

Cal empassar-se que tot és així
perquè no pot esser d'altra manera.
Que de la gernació d'universos possibles
no és el nostre el que més tendència té
a la incontinença o al desgavell.

I que això és llei de lleis,
com és ver que no hi ha concert
i tot senyal de cosmos és il·lusori
un generós artefacte de l'ordre i del temps.

Cal també treballar el sexe
i fer-ho com qui fa l'amor
i estimar com qui estima
fent veure que coneixem el bescanvi,
i que jamai no barataríem un enyor per una faula,

un gest d'ofrena pel llamp carnal,
un fill que ens volia de lluny per un quissó o una moixeta.

Si, tot i així, vos costa l'empresa
calcau el meu gest, siau com som:
falaguer d'arrel, vent que regolfa,
ninot sense ombra, essencialment volàtil.

Teniu present el lema cabdal,
el codi màxim de la natura,
i, si cal, (perquè encara us envaeix el dubte)
clamau i reclamau el nostrat *mementum mori*.

Llavors, repetiu mentalment sant i senya,
tancau els ulls, relaxau-vos,
deixau-vos anar a poc a poc,
sentiu la vida en cada alè, respirau fondo...

Digau que diguin que fóreu feliços.
Sobretot,
no penseu mai que viure així
fos encarnar una formidable mentida.

En sortir, tancau la porta sense mirar.

(De *Sobreviure al Badaluc*, inèdit)

METAOBSEDIR-SE

Dic:

Només pot fer ombra
qui rep llum abastament.

Pens.

(...)

Pens en tu.

Pens que pens en tu.

Pens que pens que pens en tu.

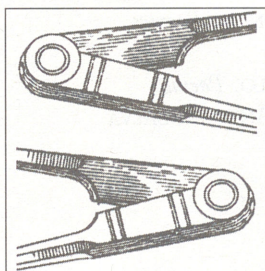
(...)

Has vist mai un mirall, nina,
reflectir-se en un mirall?

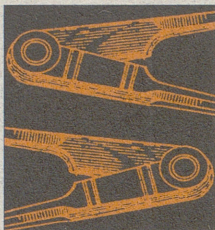
(De *Sobreviure al Badaluc*, inèdit)

L'autor ha llegit aquests poemes al Centre de Cultura «Sa Nostra»

el dia 12 de gener de 1998

-
29. FELIPE BENÍTEZ REYES. *Poemas*
 30. BARTOMEU FIOL. *Canalla contra establishment*
 31. MARIÀ VILLANGÓMEZ. *Entre la mar i el vent*
 32. CÉSAR ANTONIO DE MOLINA. *Poemas*
 33. LUIS ALBERTO DE CUENCA. *Poemas*
 34. M. LÓPEZ CRESPI. *L'òbscura ànsia del cor*
 35. SEBASTIÀ ALZAMORA. *Formes del cercle*
 36. ÀNGEL CAMPOS PÁMPANO. *Poemas*
 37. LUIS MUÑOZ. *Poemas*
 38. JUAN BARJA. *Las noches y los días*
 39. ANTONIO GAMONEDA. *Poemas*
 40. ÁLVARO SALVADOR. *Diez de últimas*
 41. ÀNGEL TERRON. *Al·lotropies*
 42. JAVIER JOVER. *Urano en la casa doce*
 43. RAMIRO FONTE. *Poemas*
 44. ÀNGEL GONZÁLEZ. *Poemas*
 45. JOAQUÍN BENITO DE LUCAS. *Poemas*
 46. DAMIÀ HUGUET. *Les flors de la claror*
 47. ENRIC SÒRIA. *Poemes*
 48. JOSÉ LUIS GARCÍA MARTÍN. *Cuaderno de Valldemossa*
 49. JORDI VIRALLONGA. *Con orden y concierto*
 50. DIEGO SABIOTE. *Las nubes eran blancas*
 51. JOSÉ ANTONIO MESA TORÉ. *Poemas de la bahía*
 52. JOSÉ CARLOS ROSALES. *Club náutico*
 53. FRANCISCO BRINES. *Selección de poemas*
 54. JEAN SERRA. *Poemes*
 55. VICENTE GALLEGO. *Poemas*
 56. ÁNGELES MORA. *Canto de sirenas*
 57. XAVIER RODRÍGUEZ BAIXERAS. *Poemas*
 58. CARLOS MARZAL. *Poemas*
 59. MÀRIA VICTÒRIA ATENCIA. *Poemas*
 60. RAFAEL JUÁREZ. *Lo que vale una vida*
 61. ANA ROSSETTI. *Poemas*
 62. ANTONI VIDAL FERRANDO. *Poemes*
 63. JAIME SILES. *Poemas*
 64. ELOY SÁNCHEZ ROSILLO. *Poemas*
 65. MEMÒRIA DE MARIA ANTÒNIA SALVÀ

Universitat de les
Illes Balears

"SA
NOS
TRA"

Obra Social
i Cultural